

Japon Dinî Bayramlarının Genel Özellikleri ve Sosyal Hayattaki Yeri*

Özet: Japon sosyal ve dinî yaşayışının önemli bir yönünü oluşturan dinî bayramlar, uzun bir geçmişe sahip ve modern dünyada varlığını devam ettiren Japon kültürünün dikkate değer bir parçasını teşkil etmektedir. Dinlerdeki “kutsal zaman” kavramının Japon inancına yansımaları niteliğinde olan dinî bayramlar bilinmezse, Japon kültürü ve dinî yaşamını anlamak zorlaşacaktır. Çünkü Japoncada *matsuri* kavramıyla karşılanan dinî bayramlar, Japon insanının geçmişteki inançlarını, düşünce tarzını, tarımsal faaliyetlerin Japon yaşamındaki değerini, çocukların yetişmesine verilen önemi, üstün güç olarak inanılan varlıkların insanlar üzerindeki etkisini ve Japonların dünya anlayışlarını en açık şekilde göstermektedir. Bu çalışmanın amacı da, Japon dinî bayramlarının sosyal hayattaki yerini tespit etmek ve bu bayramların genel özelliklerini belirlemektir.

Anahtar Kelimeler: Matsuri, Şintoizm, Budizm, Japonya, Japon Dinî Bayramları.

Halil İbrahim
ŞENAVCU**

The General Characteristics of Japanese Religious Festivals and Its Role in the Social Life

Abstract: Religious festivals, which constitute an important aspect of Japanese socio-religious life, have a long history and persist to be a part of Japanese culture. Without knowing the social impacts of religious festivals it will be difficult to understand the Japanese culture and religious life. Because, religious festivals, which means *matsuri* in Japanese, illustrate in the clearest way the beliefs of the Japanese people in the past, their mentality, the value of the agricultural activities in Japanese life, the importance given to the education of children, the effects on humans of assets which are believed to be superior powers, Japanese world insights. The aim of this study is to determine its position the social life of Japanese religious festivals and to identify general characteristics of these festivals.

Key Words: Matsuri, Shintoism, Buddhism, Japan, Japanese Religious Festivals.

* Bu makale, yazarın yüksek lisans tezinden türetilmiştir. Halil İbrahim Şenavcu, “Japon Dinî Bayramları” (Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 2006).

** Yrd. Doç. Dr., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Dinler Tarihi Bilim Dalı. halilibrahim.senavcu@ikc.edu.tr

Giriş

Kadim dünyanın en köklü medeniyetlerinden biri olan Japonya'nın, yüzyıllardır fazla değişikliğe uğramadan devam edegelen inanç yapısını bilmek, bu ülkenin kültürünü doğru değerlendirebilmek için bir zorunluluktur. Başka kültürlerden farklı olarak, halkın yerel dini Şintoizm'in, kendisiyle beraber diğer dinlerin benimsenmesini hoş gören yapısını yorumlayabilmek kolay olmayacaktır. Japon milletinin ikinci dini haline gelen Budizm, etkisi altında kalınan Konfüçyanizm ile Taoizm'in bir takım öğreti ve uygulamalarını da hayatlarında tatbik etmeye gayret eden Japonların, dine bakış açılarını anlamak özel bir çaba gerektirmektedir. Japon din ve kültürü içerisinde önemli bir yer tutan dinî bayramların genel özelliklerinin ve sosyal hayattaki yerinin tespit edilmesi de bu dinlerin mensuplarını anlamamıza katkı sağlayacaktır.

Japonya'da kutlanan bayramlar genel itibariyle, "Japon dinî bayramları" ve "diğer Japon bayramları" şeklinde ikiye ayrılabilir. Japon dinî bayramları ise, "genel dinî bayramlar" ve "yerel dinî bayramlar" olarak sınıflandırılabilir. Bazı bayramları tüm Japonlar kutlarken, bazılarını ise sadece bir bölgenin halkı veya yalnızca bir mabede üye olanlar kutlamaktadır.¹ Bu yüzden bazı kaynaklar, bayramları sınıflandırırken "yerel bayramlar," "ulusal günler," "tarımsal kutlamalar" şeklinde ayrıma gitmişlerdir. Yine birçok yerel bayramın yaz aylarında kutlanmasından dolayı bazı kaynaklar bunları "yaz bayramları" başlığı altında vermiştir.² Bundan dolayı bazı bayramlar kaynaklarda iki-üç başlık altına birden konulma gereği duyulmuştur.

Japon milli dini olan Şintoizm ve ülkeye dışardan gelmesine rağmen bir süre sonra içselleştirilmiş olan Budizm'in Japonlar tarafından senkretize edilerek Japonlara özgü bir dinî sistem oluşturulduğundan dolayı halkın, dinî pratikleri gerçekleştirirken köken sorgulaması yapmadığını ifade etmek gerekir. Bu nedenle, yapılan "Şinto kökenli bayramlar" ve "Budizm kökenli bayramlar" şeklindeki sınıflandırmaların, araştırmacılar tarafından konunun daha rahat anlaşılmasına yönelik yapılmış olduğu da göz ardı edilmemelidir.

Çalışmamızda öncelikle, Japonya'da "bayram" anlamında kullanılan *matsuri* kavramı ele alınacak, ardından Japon dinî hayatının önemli bir parçası ve dışa yansımaları mahiyetindeki Japon dinî bayramlarının genel özellikleri hakkında bir değerlendirme yapılacaktır; daha sonra ise dinî bayramların Japon sosyal yaşamındaki yeri ve önemi incelenecektir.

1 Ian Reader, Esben Andreasen ve Finn Stefansson, *Japanese Religions: Past & Present*, (Kent: Japan Library, 1993), 54.

2 Bkz. Uluslararası Eğitim Enformasyon Merkezi (UEEM), *Bugünkü Japonya*, (Tokyo: Uluslararası Eğitim Enformasyon Merkezi Yayınları, 1989), 116-121.

Matsuri Kavramı

Matsuri, Japoncada bayram, tören, kutlama, şölen, şenlik, festival, *kamiye*³ hizmet etme, *kami* çağırma ve onun önünde boyun eğme gibi anlamlara gelmektedir.⁴ Özel anlamıyla, ülkede çoğunlukla Şintoizm kökenli ve Çin'den geçerek Japonlaşmış dinî bayramları ifade etmek üzere *matsuri* kavramının, diğer yıllık kutlamaları ifade etmek üzere de *nençu gyôci* kavramının kullanıldığı görülmektedir.⁵ Fakat günümüzde, tüm yıllık kutlamaları ve bayramları ifade etmek için *nençu gyôci* kavramı kullanılmaktadır.⁶ *Matsuri*, insanlarla kamilerin en yakın iletişim kurduğu, isteklerin kamilere iletiildiği gündür.⁷ Matsuri için kısaca, "sayısız kamiden birinin onurlandırılması ve anılması işi" de denilmektedir.⁸ Ayrıca Kitagawa'nın ifadesiyle *matsuri*, "sadece dinî bir ritüel olmayıp, ilahî olanın ruhu ve koruması temeli üzerine bina edilmiş bir yaşam"dır.⁹

Japonya'da yüzyıllardan beri, senenin belirli dönemlerinde kutlanan dinî bayramlar vardır. Bayramlar, yılın her mevsimine yayıldığından ülkede bayramsız bir dönem, hatta hafta yoktur. Bayramların, kamilere şükran ve dua iletme vesilesi

- 3 *Kami*, kelime anlamı olarak kutsal güç, ruh, üstün olan, manevî varlık demektir. Ölen insanların ruhları *kami* olabildiği gibi, kaya, hayvan, bitki, dağ, ağaç gibi varlıklar da kutsal nesnelere haline gelebilmektedir. Bunların yanı sıra çok önceden beri var olduğuna inanılan tanrısal niteliklere sahip, üstün kamiler de vardır. Bu kamiler, insan şeklinde hayal edilir ve insanlar gibi erkek de dişi de olabilirler. Ayrıntılı bilgi ve açıklamalar için bkz. Halil İbrahim Şenavcu, "Dünden Bugüne Japon Budizmi: İnanc ve Uygulamaları" (Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2015), 8, 23, 25-27.
- 4 Jack Halpern, ed. *New Japanese-English Character Dictionary*, (Tokyo: Kenkyusha, 1991), 121; John Bowker, *The Concise Oxford Dictionary of World Religions*, (Oxford: Oxford University, 2000), 367; Michael Ashkenazi, *Matsuri: Festivals of a Japanese Town*, (Honolulu: University of Hawaii, 1993), 1, 4; Muharrem Demirci, *Japonca-Türkçe Sözlük*, (İstanbul: Japon Kültür ve Enformasyon Merkezi), 1998, 314; Bozkurt Güvenç, *Japon Kültürü*, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2002), 138; Sokyo Ono, *Şinto: Kamilerin Yolu*, çev. Suat Ertüzün, (İstanbul: Okyanus, 2004), 57. Ayrıntılı bilgi için bkz. Joseph M. Kitagawa, *On Understanding Japanese Religion*, (New Jersey: Princeton University, 1987), 117-126.
- 5 Mikiharu Ito, "Festivals, Matsuri," *Kodansha Encyclopedia of Japan*, ed. Gen Itasaka, (Tokyo: Kodansha International, 1983), 2: 252-253; Ian Reader, *Religion in Contemporary Japan*, (London: MacMillan, 1991), 67.
- 6 Bkz. Bowker, *World Religions*, 194; Gen Itasaka, ed, "Festivals, Nenchû Gyôji," *Kodansha Encyclopedia of Japan*, (Tokyo: Kodansha International, 1983), 2: 258. Japonya'daki yıllık kutlamaların genel bir listesi için bkz. Itasaka, "Festivals, Nenchû Gyôji," 262.
- 7 William P. Fairchild, "Shamanism in Japan," *Folklore Studies*, 21 (1962): 40-41.
- 8 Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 138.
- 9 Kitagawa, *Japanese Religion*, 117. Krş. Kenji Ueda, "Shinto," *Religion in Japanese Culture*, ed. N. Tamaru ve D. Reid, (Tokyo: Kodansha International, 1996), 39.

olmasından ve manevi arındırma işlevinden dolayı her yerleşim yerinde kutlamalara büyük önem verilir. Ayrıca Japonya'da her mabedin kendi matsurisi, yani dinî bayramı vardır. Ülkede binlerce mabet olduğu düşünülduğünde dinî bayramların sayısı hakkında bir fikir edinmek mümkündür.¹⁰

Yüzyıllardan beri fazla değişikliğe uğramadan kutlanagelen Japon dinî bayramları, Japon insanının geçmişteki inançlarını, düşünce tarzını, tarımsal faaliyetlerin Japon yaşamındaki önemini, üstün güçlerin insanlar üzerindeki etkisi ve Japonların dünya anlayışlarını, çocukların yetişmesine verilen önemi en açık şekliyle göstermektedir.¹¹

Bozkurt Güvenç, bazı yönleri diğer ülkelerdeki bayramlara benzemekle birlikte matsurinin kendine özgü bir karakterinin olduğunu ifade eder. Ona göre matsurisi Batılıların *festival*, *fascing* ve *fiesta* kavramlarıyla tanımlamak onun anlamını daraltır. Güvenç ayrıca, matsuri kutlamalarında bazı aşırı hareketlere göz yumulmasının matsuriyi, gençlerin yetişmesi açısından Batıdaki festivallere yaklaştırdığını belirtir.¹² Mevcut kaynaklara göre, Edo (1603-1867) döneminden itibaren bayramlarda gençler için büyük serbestlik tanınmış, içki ve diğer zevkleri diğer günlerden daha fazla tatmalarına göz yumulmuştur.¹³

Günümüzde Japonya'daki dinî bayramlarda, Batının festivallerinde olduğu gibi normalin üstünde para harcanmakta olduğu göze çarpar. Billhassa yerel dinî bayramlarda gençlerin kendilerine tanınan normalin üzerindeki özgürlüğü suiistimal ederek bazı olaylara sebebiyet verdikleri görülür. Özellikle gece saatlerinde içki ve eğlenceyi abartan gençler, sokaklarda polislere zor anlar yaşatır. Bu durumun dinî bayram ve dinî tören ruhuyla bağdaşmadığını düşünen Japon akademisyenler, yazılarında konudan duydukları rahatsızlığı dile getirir.¹⁴

10 Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 138; Ono, *Şinto*, 69; Reader, Andreasen ve Stefansson, *Japanese Religions*, 52; Petek Kitamura, *Japonya: Kiraz Çiçeklerinin Ülkesi*, (İstanbul: Epsilon, 2004), 81; Harold R. Kerbo ve John A. McKinstry, *Modern Japan*, (Singapore: McGraw-Hill, 1998), 104.

11 Bkz. Bowker, *World Religions*, 194, 367; Reader, Andreasen ve Stefansson, *Japanese Religions*, 52, 64–65.

12 Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 138, 140. Ayrıca bkz. Ueda, "Shinto," 41; Minoru Sonoda, "Festival and Sacred Transgression," *Matsuri: Festival and Rite in Japanese Life*, ed. Nobutaka Inoue, İngilizce çev. Norman Havens, (Tokyo: Institute for Japanese Culture and Classics / Kogakugakuin University, 1988), 37, 71.

13 Sonoda, "Festival," 36–37.

14 Sonoda, "Festival," 45–46, 53–54, 57–61, 69.

Japon Dinî Bayramlarının Genel Özellikleri

Japonya'da kutlanan dinî bayramlar arasında çeşitli ortak özellikler tespit etmek mümkündür. Çünkü ülkede amaç olarak, kutlanış olarak ve başka yönlerden birbirine benzeyen bayramlar mevcuttur.

Japon dinî bayramlarının çoğu, özellikle genel dinî bayramlar, eski Japon ay takvimine göre belirlenmiş günlerde kutlanmaktadır. Bununla birlikte, miladi takvime göre düzenlenen bayramlar da vardır.¹⁵

Japon dinî bayramlarında genellikle bulunan unsurlar şunlardır: *Mikoşi*¹⁶ taşıma, evde ve mabette dua, bazı tılsımlarla korunma, sembolik araçlar kullanarak mesaj verme, bayram temizliği, bayramlara özel danslar, özel şarkı ve şiirler, yarışma ve çeşitli oyunlar, ziyafet, kamilere *sake*¹⁷ ve o yılın ürünlerinden sunma, bazı bayramlara has geçmişi hatırlatıcı tiyatro vd.¹⁸

Japon dinî bayramlarının tümünde bayram için beden, ev ve mabet temizliği yapılmaktadır. Japonlar maddi temizliği, ibadet ve törenlerin gereği, kami ve insanlara saygı olarak algılar. Bunun yanında bayrama iştirak edenler de kendilerini manevi olarak temizlenmiş hissetmektedirler. Bazı bayramlara katılmadığında kişinin kendini manevi kirlilerden arınmamış hissettiği kaynaklarda ifade edilmektedir.¹⁹

Japonya'daki dinî bayramlar, evler, mabetler ve caddelerde kutlanır. Kutlamalar dua etme, çeşitli sosyal etkinlikler ve birtakım sembolik uygulamalardan ibarettir. Japonlara has kıyafet olan kimono giyerek mabede gitmek, bayramların çoğunun vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Bayram günlerinde mabetler hınca hınç insanlarla dolup taşar. Halk, evde kamilere takdime sunmakla kalmaz, onların mekânı saydıkları mabetleri ziyaret edip takdimelerini bir de orada sunar, dua ve şükrünü eda eder.²⁰

15 Bkz. Halil İbrahim Şenavcu, "Japon Dinî Bayramları" (Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 2006), 50-83.

16 *Mikoşi*, birkaç tonluk, taşınabilir boyda, süslü ve renkli küçük mabede / tahtırevana verilen isimdir. Güvenç, *Japon Kültürü*, 138.

17 *Sake*, pirinçten yapılan alkollü bir Japon içeceği. Türkiye'de Japon rakısı veya Japon şarabı diye de bilinmektedir. Pek çok sake çeşidi vardır. Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 112-113.

18 Bkz. Herbert Plutschow ve P. G. O'Neill, *Matsuri: The Festivals of Japan*, (Surrey: Japan Library, 1996), 90, 104, 141, 147, 151-153, 166-168, 198-225 vd. Ayrıca bkz. Ono, *Şinto*, 69-77.

19 Kitagawa, *Japanese Religion*, 122; Ito, "Festivals, Matsuri," 254; Ono, *Şinto*, 69-70; Ashkenazi, *Matsuri*, 1; Itasaka, "Festivals, Nenchû Gyôji," 259.

20 Reader, Andreasen ve Stefansson, *Japanese Religions*, 54, 64; Ueda, "Shinto," 39-40; Ashkenazi, *Matsuri*, 4, 7; Ono, *Şinto*, 69-71.

Yerel bayramların olduğu günlerde de o mabedin ve bölgenin koruyucusu olan kaminin, içinde oturduğu düşünülen mikoşiler, o yörenin Şinto mabedinden alınarak caddelerde özel danslar eşliğinde, omuzlar üzerinde veya tekerlekli bir araç üzerinde taşınır. Mikoşi taşımak yerel bayramların vazgeçilmez öğelerinden biridir. Çoğu zaman caddelerdeki bu geçiş töreninde mikoşiyi arkadan takip eden, üzerinde müzisyen ve dansçıların olduğu süslü araçlar vardır. Geçit töreni esnasında etraftakiler de zil ve davullarla tempo tutar, kutsal sakeden içerek matsurinin ruhuna ortak olur. Japonlar bu kutsal tahtirevanı taşıırken, manevi bir haz alır, kendinden geçerler.²¹

Japonya'da kutlanılan aşağı yukarı her dinî bayram, kami inancıyla bağlantılıdır. Japonlar, bayramlar vesilesiyle kamilerle iletişim kurduklarını, onları andıklarını söyler. Kamilerin, insanlar üzerinde etkili olduğu, insanları gözetleyip koruduğu veya zarar verebildiği inancının,²² Japon dinî bayramlarına yansıdığı görülür. Bayramların ortaya çıkışında özellikle kamilere dua ve şükür düşüncesinin ön planda olduğu tahmin edilir.²³ Bayramlardaki dua, çeşitli sebeplerle olabilir. Çocukların sağlıklı ve mutlu büyümesi için dua etmek amacıyla kutlanılan bayramlar yanında, o yılki hasat döneminin bereketli geçmesi için dua etmek amacıyla kutlanılan bayramlar da vardır. Bununla birlikte, geçmiş yılda verdiği iyi şeylerden dolayı kamilere şükür amacıyla kutlanan bayramlara da rastlanır.²⁴ Her ne kadar günümüzde bu bayramların çıkış amacı unutulmaya yüz tutmuş olsa da uygulamalarda eski âdetlerin devam ettiği görülür.

Bir ülkenin, komşu ülkelerin kültüründen etkilenmesi doğaldır. Bu çerçevede bakıldığında Japonya'da kutlanan çoğu genel dinî bayramın kökeninin Çin olduğunu fark etmek zor değildir. Japonlar oradan aldıkları bayramlara kendi kültürlerinden bazı öğeler katarak onları Japonlaştırmışlardır. Bununla birlikte Japonlar, bazı bayramları da aldıkları kültürün orijinal bağlamından soyutlamadan, fakat törenlerin içerisine bazı Şintoist öğeler katarak kutlamaktadır. Buna, bir Budist bayramı olan *Bon* (Ataları Anma) Bayramı örnek olarak verilebilir.

21 Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 138–139; Kenji Matsuda, *The Spirit of Matsuri*. (Yy: Idea Institute, 1998), "Mikoshi" sayfası. Ueda, "Shinto," 40; Ito, "Festivals, Matsuri," 253; Sonoda, "Festival," 48, 63–64; Ashkenazi, *Matsuri*, 70; Ono, *Şinto*, 72–76; Hirai, "Shinto," 289.

22 Reader, *Religion in Contemporary Japan*, 67; Ueda, "Shinto," 41.

23 Bkz. Ito, "Festivals, Matsuri," 252–253; Reader, Andreasen ve Stefansson, *Japanese Religions*, 54, 64; Ono, *Şinto*, 69, 71, 76; Kitagawa, *Japanese Religion*, 117, 122; Ueda, "Shinto," 38–39, 41.

24 Bkz. Ono, *Şinto*, 57, 69. Ayrıntılı bilgi için bkz. Şenavcu, "Japon Dinî Bayramları," 50–83.

Genel dinî bayramların çoğunluğu Çin'den Japonya'ya, Heian döneminde (794–1185) girmiştir. Bu bize aynı zamanda, 8 ile 12. yüzyıllar arası Japonya'nın Çin ile ilişkilerinin çok yakın olduğunu gösterir.²⁵ Dikkat çeken bir konu da, Japonya'daki genel dinî bayramların çoğunun kökeni Çin olmasına rağmen bu bayramların çoğunun artık Çin'de kutlanmıyor olmasıdır. Bununla birlikte, eski Çin bayramlarında yer alan uygulamaların birçoğunun günümüzde Çin'deki başka bayram ya da törenlerde devam ettiği de göze çarpan bir başka noktadır.²⁶

Çin'den alınan bayramların çoğunun ülkeye girdikten sonra, önce seçkinler tarafından kutlandığı, ancak yıllar sonra halk tarafından kutlanmaya başlandığı da dikkat çekici bir husustur.²⁷ Bunun en açık örnekleri, *Şogatsu* (Yeni Yıl), *Setsubun* (Mevsim Değişimi) ve *Tsukimi* (Ay Seyretme) Bayramlarıdır.

Dinî bayramların icra edilen ediliş tarzlarına bakıldığında, Japonların, bu uygulamaları neden yaptıkları hakkında mantıklı bir sebep aramadıkları görülmektedir. Kutlamalardaki bazı uygulamaların kökeninde mitolojik inançlar vardır. Kökeninde bazı düşüncelere bağlı olarak kutlanmaya başlanmış olan birçok bayramın, eskiden olduğu gibi kutlanmaya devam edilmesinde, Japonları biraz olsun yoğun iş stresinden uzaklaştırmış olmasının da etkili olduğu söylenebilir.²⁸

Pek çok dinî bayramda o bayrama has yiyecekler hazırlanması, bu yiyecekler tüketilirken kamilere de sunulması halen titizlikle yerine getirilen bir uygulamadır. Aynı şekilde Japonlarca kutsal sayılan sake içmek ve bundan kamilere sunmak da her bayramda uygulanan bir gelenektir. Bu noktadan bakıldığında Japonların, bu yiyeceklerin özünü kamilerle paylaştıklarını düşündükleri ve bu uygulamadan manevi bir haz aldıkları görülmektedir. Ayrıca o yiyecekleri, kamiler verdiği göre, özlerini onlarla paylaşmak onlara gösterilecek bir saygı, bir şükran vesilesidir.²⁹

25 Bkz. Mehmet Turgut, *Japon Mucizesi ve Türkiye*, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2001), 32; W. Scott Morton, *Japan: Its History and Culture*, (New York: McGraw-Hill, 1994), 36–44, 52; Martin Collcutt, Marius Jansen ve Isao Kumakura, *Cultural Atlas of Japan*, (New York: Facts on File, 1991), 70, 79.

26 En önemli örnek olarak Setsubun ve Bon Bayramları gösterilebilir. Bkz. Şenavcu, "Japon Dinî Bayramları," 56-59, 74-78.

27 Şenavcu, "Japon Dinî Bayramları," 50-58, 79-80.

28 Hatta bunun yanında günümüzdeki bayram kutlamalarının ticarî olduğunu iddia eden yazarlar da vardır. Bkz. Bowker, *World Religions*, 367. Ayrıca bkz. Sonoda, "Festival," 37–38.

29 Kitagawa, *Japanese Religion*, 122; Ashkenazi, *Matsuri*, 4, 65–66; Ono, *Şinto*, 70–71; Plutschow ve O'Neill, *Matsuri*, 49–50; Ito, "Festivals, Matsuri," 253; Reader, Andreassen ve Stefansson, *Japanese Religions*, 54.

Her bayrama ve yöreye göre sunulan takdimeler değişmekle birlikte bazı değişmeyen takdimeler de mevcuttur. Mesela, Japonya'da sık kullanılan piriñç, sake, meyve, sebze, çiçek ve yosun genellikle her takdimede yer almaktadır. Fakat takdimeler arasında canlılar olamaz.³⁰ Genellikle mabetlerdeki takdimelerin rahiplere ve mabet çalışanlarına bırakılması prensibi olmakla birlikte, gereğinden çok takdime olduğunda, ya ayinden sonra mabet bahçesindekilere ya da törenin ertesi günü mabet üyelerine dağıtılır.³¹

Genel itibariyle bakıldığında, matsurilerde Şamanist unsurların çok büyük yer tuttuğu görülür.³² Mesela Japonlar, matsurilerde bazı tılsımlar kullanarak kazadan, beladan ve kötü ruhların şerrinden korunacaklarına inanırlar. Bu davranış, Japonların kendilerini güvende hissetmelerine ve bilinmeyen kötülöklere karşı bir şeyin ardına sığınma, korunma ihtiyacını bir ölçüde karşılayarak rahatlamalarına sebep olmaktadır.³³

Dinî bayramlarda pek çok sembolik araç ve uygulama da göze çarpar. Japonlar, dinî bayramlar vasıtasıyla kamilere ve diğer insanlara, giydikleri, yedikleri, taşıdıkları, sergiledikleri şeyler ile mesaj verirler; bayramlardaki her sembol bir anlam taşır. Örneğin Japonların, *Şiçi-Go-San* (7-5-3 Yaşındaki Çocuklar) Bayramı'nda çocuklara *Çitose-ame* denilen "bin yıl şekeri" vermeleri, çocuklarının uzun ömürlü olmasını dilemelerini sembolize etmektedir. Yine çocuklara uzun ömür, güç ve dayanıklılık istemek için *Kodomo-no-hi* adı verilen Çocuklar Bayramı'nda meşe yapraklarına sarılı piriñç keki (*kaşiva-moçi*) yedirmeleri, kapılarının önüne bambu dallarına iştirilmiş olarak sazan flamaları asmaları da bu anlamda değerlendirilebilir. Yerel dinî bayramlarda mikoşi taşımak ise, içinde pek çok sembolü barındıran ayrıntılı bir ritüeldir.³⁴

30 Bkz. Ito, "Festivals, Matsuri," 254; Naofusa Hirai, "Shinto," *The Encyclopedia of Religion*, ed. Mircea Eliade, (New York: The Macmillan, 1987), 13: 289.

31 Bkz. Ono, *Şinto*, 71.

32 Ayrıntılı bilgi için bkz. Fairchild, "Shamanism in Japan," 40-41, 44-46.

33 Mesela *Şogatsu* Bayramı'nda kullanılan şeytan uzaklaştırma okları (*hamaya*), uğur getireceği ve şeytanı uzak tutacağı düşünülen kutsal halat (*şimenava*), her tür kötülöklükten koruması için yazılmış tılsımlar (*o-mamori*) bunlara örnektir. Bkz. Şenavcu, "Japon Dinî Bayramları," 50-55.

34 Bkz. Keiichi Yanagawa, "The Sensation of Matsuri," *Matsuri: Festival and Rite in Japanese Life*, ed. Nobutaka Inoue, İngilizceye çev. Norman Havens, (Tokyo: Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University, 1988), 15-17; Hirochika Nakamaki, "Divine Symbols in Japanese Festivals: The Ōgi Festival in Kurokawa," *Matsuri: Festival and Rite in Japanese Life*, ed. Nobutaka Inoue, İngilizceye çev. Norman Havens, (Tokyo: Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University, 1988), 78, 93-102; Ono, *Şinto*, 72-77; Genel dinî bayramlarda kullanılan sembollerle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Şenavcu, "Japon Dinî Bayramları," 50-83.

Bazı bayramlarda özel danslar sergilemek, kutlamaların bir parçası haline gelmiştir. Ülke genelinde kutlanan *Bon* Bayramı'ndaki *bon odori* (*bon* dansı) Japonya'daki en meşhur bayram danslarından biridir.³⁵ Bazı kaynaklarda, dinî bayramlarda icra edilen 35 adet klasik danstan bahsedilmektedir. Yerel bayramların çoğunda mikoşi taşınırken dans etmek, kamiyi çağırarak ve onu hatırladığını, onurlandırdığını göstermek anlamı taşımakta ve kutsal törenin bir parçası olarak kabul edilmektedir.³⁶ Sokyo Ono, bazı kutsal dansların kamileri eğlendirmek için ortaya çıktığını ifade etmektedir.³⁷

Japonya'da, kökeni itibariyle pirinç ekimi ve hasadı zamanında kamilere dua ve şükür amacıyla ortaya çıkmış pek çok yerel dinî bayram vardır. Bu bayramlar genellikle pirinç tarlasında ve mabette kutlanır, ayrıca şükür amacıyla evdeki sunağa da üründen bir parça takdime olarak konulur. Bu türden dinî bayramlar günümüzde daha çok, tarımsal faaliyetlerle uğraşan köylerde kutlanır. Dinî bir uygulama olarak, tarlada benzer giyimli kişiler tarafından aynı anda eğilip kalkılarak pirinç ekimi yapılır. Bu sırada pek çok seyirci bu kişileri izler, zil ve davulla ritim tutar. Genellikle pirinç ekimi yapanlar kadınlardır. Pirinç ekiminden ayrı bir de sonbaharda pirinç hasadı sırasında bayram düzenlenir. Bu bayramda, alınan üründen kamilere sunarak onlara şükranları belirtmenin yanında, onlarla irtibat kurmak, saygıları belirtmek amacıyla bir de caddelerde toplu halde mikoşi taşımak âdetidir.³⁸

Eski zamanlarda Japonya'nın bazı bölgelerinde, arkalarında kin ve düşmanlık bırakarak ölen insanların ruhlarının salgın hastalıklara sebep olduğuna inanılırdı. Salgın hastalıklar ise genelde yaz aylarında ortaya çıkardı. Bu ruhları sakinleştirmek ve onları hatırladıklarını göstermek amacıyla bu ruhlar adına bazı bayramlar düzenlenmiştir. Bunlardan iki tanesi, günümüzde de çok büyük katılımlarla kutlanan Osaka'daki *Tencin* ve Kyoto'daki *Gion* Bayramları'dır. Bu iki bayramda da süslü araçlarla, davullar ve diğer çeşitli enstrümanlar eşliğinde caddelerde mikoşi taşınarak geçit törenleri düzenlenir. Halk, bu korteje eşlik ederken hem eğlenir

35 Bkz. Şenavcu, "Japon Dinî Bayramları," 74-78.

36 Bkz. Ono, *Şinto*, 71-72; Güvenç, *Japon Kültürü*, 138, 140; Hirai, "Shinto," 289; Ueda, "Shinto," 40; Ito, "Festivals, Matsuri," 255; Kitagawa, *Japanese Religion*, 122.

37 Ono, *Şinto*, 72.

38 UEEM, *Bugünkü Japonya*, 119-120; Reader, Andreasen ve Stefansson, *Japanese Religions*, 65; Matsuda, *The Spirit of Matsuri*. "Young Maids in May" sayfası; Ueda, "Shinto," 40; Ito, "Festivals, Matsuri," 253-254; Tokuchi Iwamoto, "Shinto Rites," *Kodansha Encyclopedia of Japan*, ed. Gen Itasaka, (Tokyo: Kodansha International, 1983), 7: 139.

hem de geçmişî yâd eder.³⁹ Mikoşi ile geçit törenleri, dua, eğlence, temizlik diğer yerel dinî bayramların kutlanılışında da görülen ortak özelliklerdendir.⁴⁰

Köylerde kutlanılan yerel dinî bayramlar ile şehirlerde kutlanan yerel dinî bayramlar bazı yönlerden farklılık arz etmektedir. Köylerdeki bayramlar daha çok, piriñ ekim ve hasadıyla ilgili olarak ortaya çıkmış olup bu amaca hizmet etmeye devam ederken, şehirlerde daha çok, bazı hastalıkları, belaları def etmek, insanlar arası ilişkileri düzenlemek için ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak çoğunlukla köylerdeki bayramlar ilkbahar ve sonbahar aylarında, şehirlerdeki ise yaz aylarında kutlanır.⁴¹

Bayram denildiğinde akla gelen ilk şeylerden biri de hoş vakit geçirmektir. Japon dinî bayramlarında eğlenceler hem aile arasında hem de dost, akraba ve mahallesi ile birlikte yapılabilir. Bayramlarda düzenlenen yarışmalar ve eğlence partileri bu cümledendir. Dinî bayramlarda düzenlenen eğlencelerin amacının, kamileri eğlendirmek olduğu ve bundan dolayı bayram eğlencelerine *kan-nigiva* yani "ilahi eğlence" denildiği öne sürülmüştür.⁴² Şunu da belirtmemiz gerekir ki, zaman ve şartların değişmesi sonucunda meydana gelen sosyal değişme, bazı Japonların bayramlara bakış açısında da değişikliğe yol açmıştır. Günümüzde her Japon için bayramlar aynı öneme sahip değildir. Her geçen gün dinî bayramları sadece eğlence olarak algılayıp dinî yönünü görmeyen kişilerin sayısı artmaktadır. Bu kişilerin bazıları dinî bayramların geçmişini bilmediklerinden, bazıları da bildiği halde umursamazlığından dolayı bu davranışa yönelmektedir.⁴³

Bayramların Sosyal Hayattaki Yeri

Şintoizm'in, vakit ve kuralları belirli olarak yapılmasını emrettiği bir ibadet öğretisi yoktur. Yani insanlar günün, haftanın veya ayın belirlenmiş vakitlerinde mabede dua etmeye gitmek zorunda değildir. Ancak bazı istekleri olduğunda

39 Bkz. UEEM, *Bugünkü Japonya*, 120; Tokihiko Ôtô, "Gion Festival," *Kodansha Encyclopedia of Japan*, ed. Gen Itasaka, (Tokyo: Kodansha International, 1983), 3: 33-34; Ito, "Festivals, Matsuri," 254-255; Matsuda, Matsuda, *The Spirit of Matsuri*. "Mikoshi" sayfası; Itasaka, "Festivals, Nenchû Gyôji," 261.

40 Bkz. Nakamaki, "Divine Symbols in Japanese Festivals," 78-92; Sonoda, "Festival," 46-57; Shoji Inokuchi, "Nebuta Festival," *Kodansha Encyclopedia of Japan*, ed. Gen Itasaka, (Tokyo: Kodansha International, 1983), 5: 359; Tokihiko Ôtô, "Sanja Festival," *Kodansha Encyclopedia of Japan*, ed. Gen Itasaka, (Tokyo: Kodansha International, 1983), 7: 11; Tokihiko Ôtô, "Kanda Festival," *Kodansha Encyclopedia of Japan*, (Tokyo: Kodansha International, 1983), 4: 137.

41 Bkz. Ito, "Festivals, Matsuri," 255.

42 Bkz. Ono, *Şinto*, 77.

43 Ayrıntılı bilgi için bkz. Ashkenazi, *Matsuri*, 8-11, 14, 137-142; Ito, "Festivals, Matsuri," 255, 258; Plutschow ve O'Neill, *Matsuri*, 1-2; Iwamoto, "Shinto Rites," 89.

veya kamilere şükürlerini iletmek amacıyla mabede gitmeyi tercih ederler.⁴⁴ Ayrıca çoğu Japon, ikamet ettiği bölgenin mabedi tarafından düzenlenen matsuri dolayısıyla yılda en az bir kez kamilere dua ve şükranlarını iletmeye gereği duyar. Yine pek çok Japon, ülke genelinde kutlanan genel bayramlara da iştirak eder. Bu açıdan bakıldığında Japonya'da kutlanan matsuriler, dinin hayata önemli bir yansımaları olarak görülebilir. Çünkü her matsuri, büyük bir toplu ibadet havasında geçmektedir.

Japonlar, dinî bayramlara yüzyıllardır büyük değer verir. Japon insanı için matsuriler o kadar önemlidir ki, Currie, "matsurinin sırrını tamamıyla çözen bir kişinin Japonların dünya görüşünün nasıl olduğunu da anlayacağını" öne sürer.⁴⁵

Dinî bayramlar Japonlar için pek çok faydayı bünyesinde barındırır. Bayramların sağladığı en önemli yarar, psikolojiktir. Dinî bayramlar vasıtasıyla belirli zamanlarda kamilere dua eden ve şükürlerini sunan Japonların, kendilerini kutsal korumaya aldıklarını düşünüp psikolojik olarak rahat hissettikleri iddia edilir. Ayrıca dinî bayramlar, yoğun iş temposunda yaşamak zorunda kalan Japonlar için de bir dinlenme vesilesidir.⁴⁶

Bayramlarda mabet bahçelerinde, evlerde ve kutlama yapılan caddelerde bir araya gelen Japonlar, gün boyu dost ve akrabalarına daha fazla vakit ayırır. Bu yönden Japonya'daki dinî bayramlar, insanları bir araya getirmesi açısından önemlidir.⁴⁷ Çünkü bu sayede ailevi bağların daha kuvvetlenmesine katkı sağlar. Japon insanı bu günlerde eş ve çocuklarıyla daha çok ilgilenir. Aileler, çocuklarıyla birlikte mabetlere gider, bayram kutlamalarını beraber yapar. Ailelerinden ayrılarak okumaya giden gençler için de bayramlar, aileleriyle buluşma vesilesi olmaktadır. Bazı bayramlarda çocuklara özel hediyeler alınmakta, özel olarak onlara tahsis edilen bayramlarda da gönülleri alınarak sevindirilmektedir.⁴⁸

Japonların çocuklar için üç ayrı bayram düzenlemeleri dikkat çekicidir.⁴⁹ Bu, Japonya'da çocuklara verilen önemin bir göstergesi mahiyetindedir. Tüm top-

44 Ahmet Güç, *Dinlerde Mabet ve İbadet*, (İstanbul: Ensar, 2005), 94–95; Ono, *Şinto*, 67–68; Ashkenazi, *Matsuri*, 8.

45 Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 138. Ayrıca bkz. Yanagawa, "The Sensation of Matsuri," 9–10.

46 Bkz. Ueda, "Shinto," 41; Reader, Andreasen ve Stefansson, *Japanese Religions*, 54; Ito, "Festivals, Matsuri," 253; Yanagawa, "The Sensation of Matsuri," 15, 18.

47 Ashkenazi, *Matsuri*, 4, 7–8; Reader, *Religion in Contemporary Japan*, 67; Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 140; Ueda, "Shinto," 39, 41; Ito, "Festivals, Matsuri," 253.

48 Buna örnek olarak da *Hina Matsuri*, *Kodomo-no-hi* ve *Şiçi-go-san* bayramları verilebilir. Bkz. Şenavcu, "Japon Dinî Bayramları," 60–61, 65–68, 82–83.

49 Bunlar, *Hina Matsuri*, *Kodomo-no-hi* ve *Şiçi-go-san* bayramlarıdır.

lumlarda yaşanan toplumsal problemler, bozulmalar Japonya'da da yaşanmakla birlikte, Japonların çağımızda çocuklarını iyi bir şekilde yetiştirmek için harcadığı çaba dikkat çekicidir.

Japonya'daki dinî bayram kutlamalarının aynı zamanda bir sosyal kontrol vasıtası olduğu da göze çarpar.⁵⁰ Bayramlar vasıtasıyla toplumsal patlamalar ve büyük ayrışmaların önüne geçilir. Bayramlar, hem insanları bir araya getirip dans ve çeşitli etkinliklerle rahatlamalarına vesile olmakta, hem de sosyal bağların kuvvetlenmesini sağlamaktadır. Böylece sosyal kontrol de sağlanmış olmaktadır.⁵¹ Ayrıca yüzyıllarca devlet de bayramlara bizzat destek vererek sosyal kontrolün sağlanmasında etkin rol üstlenmiştir.⁵²

Yerel bayramlarda cadde ve sokaklarda mikoşi taşımak en önemli dinsel öğelerden birisidir. Bu minyatür mabet taşınarak, o bölgenin veya mabedin kamisine verilen değer ve ona gösterilen saygı toplu halde açığa vurulmaktadır. Mikoşi öyle bir şevk ile taşınmaktadır ki, taşıyıcıların bu esnada kendilerinden geçtiği görülür. Bu da, mikoşi taşımının insanlar üzerindeki etkisini anlamak açısından önem arz etmektedir.⁵³ Güvenç, mikoşi taşımının aynı zamanda gençleri eğitici bir yönünün de olduğunu, bununla gençlerin toplumsal görev ve yüklerle hazırlandığını ifade eder.⁵⁴

Bayramlarda, sokaklarda yapılan özel danslar, sadece eğlence amaçlı olmayıp manevi bir karaktere de sahiptir. Bu danslar vasıtasıyla kamilerle iletişim kurulduğuna inanılır. Danslarda yapılan her hareket bir anlam taşır. Ayrıca bu kutsal danslar ile kamiler anılır ve "kızgın kamiler" yatıştırılmaya çalışılır.⁵⁵ Ono, bazı kutsal dansların kamileri eğlendirmek için ortaya çıktığını iddia ederken,⁵⁶ Linda Rabin, Japon bayramlarında sergilenen dansları, Japonların tarihe olan saygısı ve günümüzle geçmiş arasında köprü kurması olarak nitelendirir.⁵⁷

Japonlar, bayramlarda ev, mabet ve beden temizliği yaparak dua etmeye, tanıdıklarla bir araya gelmeye gayret gösterir. Temizliğin iki sebebi vardır: birincisi,

50 Bkz. Michael Hagan, "Japanese Festivals and Holidays: A Study of Applied Social Control Theory" (Yüksek Lisans Tezi, Central Missouri State University, 1997), 43–55.

51 Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 140. Ayrıca bkz. Matsuda, *The Spirit of Matsuri*.

52 Kitagawa, *Japanese Religion*, 117–126; Ashkenazi, *Matsuri*, 134.

53 Bkz. Yanagawa, "The Sensation of Matsuri," 6–10; Güvenç, *Japon Kültürü*, 138–139; Ono, *Şinto*, 72–76; Ueda, "Shinto," 40.

54 Güvenç, *Japon Kültürü*, 140.

55 UEEM, *Bugünkü Japonya*, 120; Ono, *Şinto*, 72; Hirai, "Shinto," 292.

56 Bkz. Ono, *Şinto*, 72.

57 Bkz. Güvenç, *Japon Kültürü*, 140.

görünüş olarak temiz olmak, ikincisi, manevi olarak arınmak. Bayramlardaki temizlik, Japonların kendilerini rahat ve huzurlu hissetmelerine sebep olur. Bu açıdan bakıldığında Japonya'daki dinî bayramların, maddi ve manevi temizlik görevi üstlendiği görülür.⁵⁸

Japonya'da kutlanan dinî bayramlar, Japon inanç dünyasında sembolizmin ne kadar önemli olduğunun göstergesidir. Japonlar, birbirlerine ve kamilere iletmek istedikleri mesajları genellikle semboller aracılığıyla sunmayı tercih eder. Özellikle dinî bayramlarda yapılan davranışlar ve kullanılan âletlerin çoğu bir şey ifade etmeyi amaçlar.⁵⁹ Ayrıca her Japon, bayramlarda tılsım olarak belirlenmiş bazı eşyaları alır ve onları kötülüklerden korunmak için evinin içine ve dışına koyar. Bu uygulamanın benzerini rahipler de mabetlerde yapar. Böylece insanlar kendilerini güvende ve rahat hisseder.⁶⁰

Japon dinî bayramlarında kulağa hitap eden ritimli müzikler, göze hitap eden renk ve desenler, dokunmaya etki eden mikoşi taşıma, tat duyusuna hitap eden sake, içsel hislere etki eden bütün bu sayılanların toplamı itina ile kullanılmakta ve tüm duyulara hitap ederek insanlara dinsel bir zevk tattırılır.⁶¹ Yanagawa, bu yönüyle Japon dinî bayramlarının pek çok dinî aktiviteden ayrıldığını, diğer dinî tecrübelerden daha üstün bir nitelik taşıdığını iddia eder.⁶²

Zaman ve şartların değişmesi sonucu diğer ülkelerde olduğu gibi Japonya'da da büyük fikrî değişimler gerçekleşmiştir. Bu değişime bağlı olarak Japonya'daki dinî bayramların çıkış amacı git gide unutulmaya yüz tutmuştur. Günümüzde kutlanan bayramlar, daha ziyade eğlence ağırlıklı bir hal almıştır. Bunu pek çok platformda Japon akademisyenler de dile getirmektedir.⁶³ Her ne kadar durum böyle olsa da dinî bayramların insanları bir araya getirme yönü hâlâ devam etmektedir. Yani sosyal birlik ve beraberliğin sağlanması açısından Japon yaşamında bayramların büyük önem taşıdığı görülmektedir.⁶⁴

58 Kitagawa, *Japanese Religion*, 122; Ashkenazi, *Matsuri*, 1; Ito, "Festivals, Matsuri," 253–254; Itaska, "Festivals, Nenchû Gyôji," 259; Ono, *Şinto*, 69–70; Hirai, "Shinto," 289.

59 Bkz. Nakamaki, "Divine Symbols in Japanese Festivals," 78, 93–102; Iwamoto, "Shinto Rites," 138.

60 Bkz. Güç, *Dinlerde Mabet ve İbadet*, 96.

61 Bkz. Yanagawa, "The Sensation of Matsuri," 6–18.

62 Yanagawa, "The Sensation of Matsuri," 15.

63 Örneğin, 23.03.2006 tarihinde Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde (Süleyman Demirel Konferans Salonu) verdiği *Japon Toplumunun Modernleşme ve Sanayileşmesine Bağlı Olarak Değişen Yerel Halklar* adlı konferansta Prof. Dr. Sadao Tokuno bu durumu ayrıntılı ve gerekçeli olarak ifade etmiştir.

64 Ashkenazi, *Matsuri*, 7–8; Reader, *Religion in Contemporary Japan*, 67.

Sonuç

Dinler, belli zaman dilimlerinin dinî açıdan özel olduğunu ve mensupları tarafından gereği gibi kutlanması gerektiğini öğretir. Japonya'da kutlanan genel ve yerel dinî bayramlar Japon dini hayatında kutsal zaman anlayışının bir yansıması olarak önemli bir yer tutar.

Japonya'nın dini ve kültürü hakkında araştırma yapan herkes, *matsuri* kavramı ile karşılanan dinî bayramların, Japon insanının dinî hayatındaki vazgeçilmez yerini fark edecektir. Bu çalışmada, Japonya'nın genelinde kutlanan dinî bayramlar ile sadece belirli bölgelerde veya yalnızca bir mabet üyelerince kutlanan yerel dinî bayramlar, genel özellikleri ve toplum hayatındaki yeri açısından ele alınmıştır.

Japon dinî bayramlarını gerçek bağlamında değerlendirebilmek ancak tarihî süreç içerisinde Japonya'da etkili olmuş dinî gelenekleri tanımakla mümkün olabilir. Japonya'nın geleneksel dini olan Şintoizm'in diğer dinlere mensubiyeti kabul eder bir yapı arz etmesi Japon insanının kendini birden fazla dinle tanımlamasına ya da başka bir ifadeyle farklı dinî geleneklerin ritüel ve kutlamalarına katılmasına imkan sağlamaktadır. Bu bağlamda bir Japon'un kendini hem Şinto hem de Budist olarak nitelemesi yaygın bir fenomendir. Bir diğer açıdan, günlük hayatta Şinto öğretilerine uygun yaşayıp, Konfüçyüsçü bir eğitim sistemi ile yetişmek, evliliğini bir kilisede yapıp, cenaze merasimini Budist geleneklerine göre düzenlemek Japonya'da nadir olmayan bir uygulamadır. Bu durum Japon dinî hayatının zenginliğinin yanı sıra karmaşık yapısını da göstermektedir.

Japonya'da kutlanan matsuriler incelendiğinde bazılarının sadece Japonya'da kutlanan bayramlar olduğu, bazılarının da Japonya'ya dışarıdan geldiği dikkati çeker. Özellikle Heian (784-1185) döneminde Çin ile Japonya arasında var olan yakın ilişki sonucu Çin'den Japonya'ya pek çok kültür unsuru geçmiştir. Bunların arasında Çin alfabesinin yanı sıra Çin'de yaygın olan Budizm ve Konfüçyanizm de zikredilir. Bu kültürel etkileşimin bir sonucu olarak Çin'de kutlanan bazı dinî bayramlar Japonya'da da kutlanmaya başlamıştır.

Japonya'ya dışarıdan gelen kültürel öğeler, tarihî süreç içerisinde Japon kültürü ile yoğrulmuş ve orijinal halinden farklı olarak bir Japon karakter kazanmıştır. Bu durum dinî bayramlar için de geçerli olmuştur. Her ne kadar bazı dinî bayramlar Japonya'ya dışardan gelmiş olsa da onların gerek dinî hayatta tuttıkları yer, gerek günlük hayatta yerine getirdikleri fonksiyon, gerekse kutlama biçimleri Japon kültürü tarafından şekillendirilmiştir. Japonya'ya Çin'den gelen ve Japonya'nın genelinde kutlanan bazı dinî bayramların artık Çin'de kutlanmıyor olması Japonya'nın aldığı bu bayramları ne denli içselleştirdiğini ve kendine mal ettiği-

ni göstermektedir. Yabancı unsurları dönüştürüp yerleştirme özelliğinin Japon kültürünün önemli bir karakteri olduğunu ve sadece din alanında değil, diğer alanlarda da gözlemlenebileceğini söylemek mümkündür.

Matsuri kutlamalarında, Japonların tarihte ve günümüzde sahip oldukları düşünce tarzları, inançları, kültürleri ve dünyaya bakışları ile ilgili çok sayıda ipucu bulunmaktadır. Bu çerçevede kutlamalarda yer alan çok sayıda Şamanist unsur, Japon kültüründeki Şamanist etkileri göstermektedir. Matsuri, Japon insanına sağladığı psikolojik, sosyolojik ve ailevi faydaları yanı sıra çocuklara attığı önem ile de dikkat çekicidir. Bir bütün olarak matsuri kutlamaları, Japon insanını tüm yönleriyle anlamak için göz ardı edilmemesi gereken önemli bir kültürel öğedir.

Matsuri kutlamalarında mevsimsel değişikliklerin önemli bir rolü olduğu görülmektedir. Modernlik öncesi dönemde Japonya'nın bir tarım toplumu olduğu düşünülecek olursa, Japon dinî bayramlarının tarımla ve dolayısıyla mevsimlerle yakın ilişkisini daha iyi anlamak mümkün olabilir.

Günümüzde Japon ekonomisi tarım ağırlıklı olmaktan çıkıp, sanayi ve teknoloji ağırlıklı bir hal almış olsa da matsuri kutlamaları geleneğin öngördüğü şekilde kutlanmaya devam etmektedir. Bazı bireyler kutlamaların arkasındaki uzun ve zengin tarihsel arka planı bilmeseydi veya önemsemeseydi de matsuriler günümüzde hâlâ yaygın bir şekilde kutlanmaya devam etmektedir.

Kaynakça

- Ashkenazi, Michael. *Matsuri: Festivals of a Japanese Town*. Hanolulu: University of Hawaii, 1993.
- Bowker, John. *The Concise Oxford Dictionary of World Religions*. Oxford: Oxford University, 2000.
- Collcutt, Martin, Marius Jansen ve Isao Kumakura. *Cultural Atlas of Japan*. New York: Facts on File, 1991.
- Demirci, Muharrem. *Japonca-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Japon Kültür ve Enformasyon Merkezi, 1998.
- Fairchild, William P. "Shamanism in Japan." *Folklore Studies*, 21 (1962): 1–122.
- Güç, Ahmet. *Dinlerde Mabet ve İbadet*. İstanbul: Ensar, 2005.
- Güvenç, Bozkurt. *Japon Kültürü*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2002.
- Hagan, Michael. "Japanese Festivals and Holidays: A Study of Applied Social Control Theory." Yüksek Lisans Tezi, Central Missouri State University, 1997.
- Halpern, Jack, ed. *New Japanese-English Character Dictionary*. Tokyo: Kenkyusha, 1991.
- Hirai, Naofusa. "Shinto." *The Encyclopedia of Religion*, ed. Mircea Eliade. New York: The Macmillan, 1987, 13: 280-294.
- Inokuchi, Shoji. "Nebuta Festival." *Kodansha Encyclopedia of Japan*, ed. Gen Itasaka, 5, Tokyo: Kodansha International, 1983.

Itasaka, Gen, ed. "Festivals, Nenchû Gyôji." *Kodansha Encyclopedia of Japan*, ed. Gen Itasaka, 2, Tokyo: Kodansha International, 1983: 258-262.

Ito, Mikiharu. "Festivals, Matsuri." *Kodansha Encyclopedia of Japan*, ed. Gen Itasaka, 2, Tokyo: Kodansha International, 1983: 252-253.

Iwamoto, Tokuchi. "Shinto Rites." *Kodansha Encyclopedia of Japan*, ed. Gen Itasaka, 7, Tokyo: Kodansha International, 1983: 137-139.

Kerbo, Harold R. ve John A. McKinstry. *Modern Japan*. Singapore: McGraw-Hill, 1998.

Kitagawa, Joseph M. *On Understanding Japanese Religion*. New Jersey: Princeton University, 1987.

Kitamura, Petek. *Japonya: Kiraz Çiçeklerinin Ülkesi*. İstanbul: Epsilon, 2004.

Matsuda, Kenji. *The Spirit of Matsuri*. Yy: Idea Institute, 1998.

Morton, W. Scott. *Japan: Its History and Culture*. New York: McGraw-Hill, 1994.

Nakamaki, Hirochika. "Divine Symbols in Japanese Festivals: The Ôgi Festival in Kurokawa." *Matsuri: Festival and Rite in Japanese Life*, ed. Nobutaka Inoue, İngilizceye çev. Norman Havens. Tokyo: Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University, 1988, 78-104.

Ono, Sokyô. *Şinto: Kamilerin Yolu*, çev. Suat Ertüzün. İstanbul: Okyanus, 2004.

Ôtô, Tokihiko. "Gion Festival." *Kodansha Encyclopedia of Japan*, ed. Gen Itasaka, 3, Tokyo: Kodansha International, 1983: 33-34.

Ôtô, Tokihiko. "Kanda Festival." *Kodansha Encyclopedia of Japan*, ed. Gen Itasaka, 4, Tokyo: Kodansha International, 1983: 137.

Ôtô, Tokihiko. "Sanja Festival." *Kodansha Encyclopedia of Japan*, ed. Gen Itasaka, 7, Tokyo: Kodansha International, 1983: 11.

Plutschow, Herbert ve P. G. O'Neill. *Matsuri: The Festivals of Japan*. Surrey: Japan Library, 1996.

Reader, Ian. *Religion in Contemporary Japan*. London: MacMillan, 1991.

Reader, Ian, Esben Andreasen ve Finn Stefansson. *Japanese Religions: Past & Present*. Kent: Japan Library, 1993.

Sonoda, Minoru. "Festival and Sacred Transgression." *Matsuri: Festival and Rite in Japanese Life*. ed. Nobutaka Inoue, İngilizceye çev. Norman Havens. Tokyo: Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University, 1988.

Şenavcu, Halil İbrahim. "Dünden Bugüne Japon Budizmi: İnanç ve Uygulamaları." Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2015.

Şenavcu, Halil İbrahim. "Japon Dinî Bayramları." Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 2006.

Turgut, Mehmet. *Japon Mucizesi ve Türkiye*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2001.

Ueda, Kenji. "Shinto." *Religion in Japanese Culture*, ed. N. Tamaru ve D. Reid. Tokyo: Kodansha International, 1996, 27-42.

Uluslararası Eğitim Enformasyon Merkezi. *Bugünkü Japonya*. Tokyo: Uluslararası Eğitim Enformasyon Merkezi Yayınları, 1989.

Yanagawa, Keiichi. "The Sensation of Matsuri." *Matsuri: Festival and Rite in Japanese Life*, ed. Nobutaka Inoue, İngilizceye çev. Norman Havens. Tokyo: Institute for Japanese Culture and Classics / Kokugakuin University, 1988, 3-17.